

บทความวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

วราวุธ วงศ์ใหญ่ *

จิตติกรณม์ ยาวีไชย จาริกศิลป์ †

ชูชาติ พ่วงสมจิตร ‡

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 250 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .84, .93, .85, .88, .91, .89, .89, .87 ตามลำดับ และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตั้งใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านโครงสร้างที่เหมาะสม ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ ด้านบรรยากาศที่สนับสนุน และด้านภาวะผู้นำ 2) สภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ของทีม ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านความรู้รอบรู้แห่งตน และด้านแบบแผนความคิดอ่าน 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมากกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z' = 0.500Z_2 + 0.250Z_3 - 0.215Z_4 + 0.150Z_5 + 0.197Z_6 + 0.384Z_7 + 0.113Z_8$$

คำสำคัญ: ปัจจัย, องค์การแห่งการเรียนรู้, โรงเรียนมัธยมศึกษา, จังหวัดแพร่

* นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, แขนงวิชาบริหารการศึกษา, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, Email: waravutchem@gmail.com (Corresponding author)

† อาจารย์ ดร., แขนงวิชาบริหารการศึกษา, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, Email: koythiti@gmail.com

‡ รองศาสตราจารย์ ดร., แขนงวิชาบริหารการศึกษา, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, Email: choo_2500@yahoo.com

(Received: 27/11/23, Revised: 26/01/24, Accepted: 28/01/24)

Research Article

Factors Affecting Being Learning Organization of Schools Under
the Secondary Education Service Area Office PhraeWaravut Vongyai [§]Thitikorn Yawichai Jarueksil ^{**}Choochat Phuangsomjit ^{††}

Abstract

The purposes of this research were (1) to study factors related to the being learning organization of schools; (2) to study the conditions of being learning organization of schools; (3) to study the relationship between factors related to the being learning organization of schools and the conditions of being learning organization of schools; and (4) to construct an equation to predict the being learning organization of schools under the Secondary Education Service Area Office Phrae. The research sample consisted of 250 administrators and teachers in schools under the Secondary Education Service Area Office Phrae during the 2023 academic year, obtained by stratified random sampling based on school size. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's Sample Size Table. The employed research tool was a rating scale questionnaire on factors related to the being learning organization of school, with reliability coefficients of .84, .93, .85, .88, .91, .89, .89, and .87, respectively; and on the being learning organization of school, with reliability coefficient of .96. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research findings revealed that (1) both the overall and specific factors related to the being learning organization of the schools were rated at the high level; the specific factors could be ranked from top to bottom based on their rating means as follows: the motivation and achievement-oriented inspiration, the learning technology, the working as a team and network, the shared vision, the appropriate structure, the learning culture of organization, the supporting atmosphere, and the leadership; (2) both the overall and specific conditions of being learning organization of the schools were rated at the high level; the specific conditions could be ranked from top to bottom based on their rating means as follows: the learning of the team, the systematic thinking, the all-round knowledge of oneself, and the pattern of thinking; (3) the factors related to the being learning organization of the schools correlated positively at the very high level with the being learning organization of the schools, which was significant at the .01 level of statistical significance; and (4) the equation to predict the being learning organization of the schools could be written in the form of standardized score as shown below:

$$Z' = -0.341Z_1 + 0.500Z_2 + 0.250Z_3 - 0.215Z_4 + 0.150Z_5 + 0.197Z_6 + 0.384Z_7 + 0.113Z_8$$

Keywords: factor, learning organization, secondary school, Phrae province

[§] Master's student in Education Administration Program, School of Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Email: waravutchem@gmail.com (Corresponding author)

^{**} Lecturer Dr., Department of Educational Administration, School of Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Email: koythiti@gmail.com

^{††} Assistant Professor Dr., Department of Educational Administration, School of Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Email: choo_2500@yahoo.com

1. บทนำ

องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization- LO) เริ่มมีการพัฒนาในเชิงทฤษฎีและการประยุกต์เพื่อการปฏิบัติในช่วงทศวรรษ 1980 ต่อมาองค์การเรียนได้รับการสนใจอย่างแพร่หลายเมื่อ Peter Senge (1990) ได้เขียนหนังสือขึ้นมาชื่อ “The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization” หรือ “วินัย 5 ประการ” แนวคิดเพื่อนำองค์การไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) และได้รับความนิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบันมีองค์การที่ได้นำเอาแนวคิดเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้มาปฏิบัติในต่างประเทศและได้รับความสำเร็จมากมาย

และในปี 2000 American Society for Training Development (ASTD) ซึ่งเป็นสมาคมเพื่อการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศเกียรติคุณให้เขาเป็นนักวิชาการเกียรติคุณดีเด่น ประจำปี ค.ศ. 2000 โดย Peter Senge กล่าวว่า “Learning in organization means the continuous testing of experience, and the transformation of that experience into knowledge accessible to the whole organization, and relevant to its core purpose” ซึ่งมีนักวิชาการไทยให้คำจำกัดความไว้ว่า “องค์การที่บุคลากรภายในองค์การได้ขยายความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์การ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่บุคคลในระดับต่าง ๆ ต้องการอย่างแท้จริง เป็นองค์การที่บุคลากรมีความคิดใหม่ ๆ และการแตกแขนงของความคิดได้รับการยอมรับเอาใจใส่ เป็นองค์การที่บุคลากรในองค์การมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เรียนรู้ไปด้วยกันทั้งองค์การ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544)

ความสำเร็จของสถานศึกษาในสภาวะปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและอยู่ในสภาวะการณ์ของการแข่งขันสูงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ในระดับองค์การเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเปลี่ยนแปลงที่ฉับไว ต่อเนื่องและมีความคล่องตัวยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจการของสถานศึกษา การจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อประเด็นทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองใหม่ ๆ ตลอดจนเสียงเรียกร้องจากสังคมและนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวซึ่งการปรับเปลี่ยนจากกระบวนการหนึ่งไปสู่อีกกระบวนการหนึ่งหรือการบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกันนั้นต้องอาศัยการจัดการความรู้ของสถานศึกษาให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเน้นการสร้างองค์ความรู้และแบ่งปันองค์ความรู้ทั่วทั้งสถานศึกษาให้ยึดถือว่าการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำวันที่ทำจนเป็นกิจวัตรซึ่งเป็นการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยรอบเวลาที่สั้นลงทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกันมาสู่การพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, 2562)

องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นองค์การที่ทุกคนสามารถขยายศักยภาพของตนได้อย่างต่อเนื่อง (Senge, 1990) มีบรรยากาศของการเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่มมีการสอนให้สมาชิกใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อเข้าใจสรรพสิ่ง (Senge, 1990) สมาชิกขององค์การแห่งการเรียนรู้ระดับบุคคลและระดับกลุ่มต่างขยายขีดความสามารถของตนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างผลงานที่ต้องการในการสร้างอนาคตขององค์การมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุน มีการคิดรูปแบบใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เชื่อว่าหัวใจของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้อยู่ที่การเสริมสร้างวินัยการเรียนรู้ 5 ประการ (The Fifth Disciplines) ให้เกิดผลอย่างจริงจังในรูปการนำไปปฏิบัติของบุคคล กลุ่มคน และองค์การอย่างต่อเนื่องทุกระดับ Senge (1990) สถาบันการศึกษาเป็นองค์การที่ให้บริการที่มีความเกี่ยวข้องกับการสอนและการเรียนรู้ เป้าหมายสูงสุดของสถาบันการศึกษาคือการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงควรพัฒนาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทอื่น (Hoy & Miskel, 2001)

การพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เกิดจากการที่บุคลากรทุกระดับในองค์การเรียนรู้ร่วมกัน แบ่งปันความเก่งและประสบการณ์แก่กัน มีภาพในอนาคตที่ชัดเจน มีแนวทางเดินไปสู่สภาพนั้นร่วมกัน มีการบริหารองค์ความรู้ที่มุ่งตอบสนองวิสัยทัศน์ โดยแต่ละคนมีส่วนให้คุณค่าเพิ่มเพื่อให้วิสัยทัศน์บรรลุผล มีรูปแบบของการเรียนรู้ของกลุ่มที่ชัดเจน โดยมีการเรียนรู้ของกลุ่มสนับสนุนค่านิยมหลักขององค์การและสนองต่อวิสัยทัศน์ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544) ทั้งนี้ องค์การแห่งการเรียนรู้จะเป็นศูนย์รวมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ดังนั้น การพัฒนาองค์การไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญด้านโครงสร้างสำคัญและกลยุทธ์ขององค์การ (เจษฎา นกน้อย, 2554) ดังนั้น ในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องแสดงภาวะความเป็นผู้นำในการจัดหาหรือแสวงหาโอกาสเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและให้สมาชิกได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเพื่อสร้างสรรค์งานและบรรลุเป้าหมายแห่งงานอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ความรู้เกิดจากกระบวนการของประสบการณ์ การคิด และการรับรู้ร่วมกันของสมาชิกในองค์การ โดยสมาชิกแต่ละรายจะเป็นทรัพยากรความรู้ (Resource of Knowledge) สำหรับบุคคลอื่นในองค์การ และองค์การมีบทบาทเป็นตัวเชื่อมประสานกระบวนการคิดและการเรียนรู้เหล่านั้นให้แพร่กระจายออกไปในวงกว้าง (วิโรจน์ สารรัตน์, 2548) การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศและแก้ไขปัญหาของสังคม ภายใต้สภาพแวดล้อมของโลกยุคใหม่ที่เป็นโลกสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Based Society: KBS) องค์การทางการศึกษาจึงมีบทบาทเป็นองค์การหลักในการสร้างองค์ความรู้และปัญญาให้แก่สังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) จึงเป็นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีศักยภาพสูง โดยเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารองค์การยุคใหม่ (พรเจริญ บัวพุ่ม, 2553) ในปัจจุบันนี้ มีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้อยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่

มุ่งศึกษาลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ หรือการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมแนวทางการบริหารหรือรูปแบบการบริหารที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

สถานการณ์และแนวโน้มการจัดการศึกษาในจังหวัดแพร่ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) ด้านการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาจังหวัดแพร่ ทั้งภายนอกและภายใน ด้วยเครื่องมือ SWOT Analysis พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่เป็นจุดอ่อนที่ส่งผลกระทบ และควรพัฒนาตามสภาพความเป็นจริง ได้แก่ 1) สถาบันการศึกษา ในเขตเมืองกับเขตนอกเมืองมีความแตกต่างกันในด้านปัจจัยกระบวนการ และผลผลิตทางการศึกษา ส่งผลต่อภาพรวมในการบริหารจัดการศึกษา 2) มีสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวนมากที่มีทรัพยากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ ส่งผลต่อการบริหารจัดการและคุณภาพการจัดการศึกษา 3) สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังไม่สามารถบริหารจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานศึกษาจังหวัดแพร่, 2564) เมื่อพิจารณาจุดอ่อนที่ส่งผลกระทบ และควรพัฒนาตามสภาพความเป็นจริงของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) พบว่า คุณภาพของการจัดการเรียนรู้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านขนาดของสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาในเมืองและนอกเมืองเป็นหลัก แต่เมื่อพิจารณาจากความเป็นจริงแล้ว ยังมีปัจจัยอีกหลายด้านภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา และบางปัจจัยอาจมีความสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้สูงขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึง ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ เพื่อจะได้ทราบถึงสถานการณ์และสภาพปัจจุบัน และปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทราบข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการพัฒนางานองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่
2. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

Senge (1990) ได้ให้ความหมายของ องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์การที่มีบุคคลใน องค์การได้ขยายขอบเขตความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับ องค์การ เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลในระบบต่าง ๆ ที่ต้องการอย่างแท้จริงเป็นองค์การที่มีรูปแบบของ ความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นและมีการขยายขอบเขตของแบบแผนความคิดสามารถสร้างแรงบันดาลใจ ใหม่ๆได้อย่างอิสระ เป็นที่ซึ่งบุคลากรของ องค์การการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องถึงวิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกับคน อื่นและวิธีการที่จะเรียนรู้ไปด้วยทั้งองค์การ Marquardt and Reynolds (1994) ได้ให้ความหมายของ “องค์การแห่งการเรียนรู้” หมายถึง องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นองค์การที่มีบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ของบุคคลและกลุ่มให้เกิดอย่างรวดเร็วและสอนให้บุคลากรมีกระบวนการคิด วิพากษ์ วิจาร์ณ เพื่อความเข้าใจ ในสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่มีในแต่ละบุคคลจะช่วยให้ องค์การเรียนรู้สิ่งที่ผิดพลาดเช่นเดียวกับในความสำเร็จ Garvin (2008) ได้ให้ความหมายของ องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์การที่มีทักษะ ในการสร้าง การได้มา และการถ่ายโอนความรู้ รวมทั้งการปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อสะท้อนถึงความรู้ใหม่และความเข้าใจที่ลึกซึ้ง จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์การที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ของบุคลากรภายในองค์การทุกระดับ พัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถ เพิ่มศักยภาพของบุคลากร มีบรรยากาศ การจูงใจ เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดการความรู้และเทคโนโลยีมาประยุกต์ ในการเรียนรู้ พัฒนาองค์การให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอก นำไปสู่เป้าหมายและความเจริญเติบโตก้าวหน้าขององค์การ เป็นองค์การที่มุ่งพัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถและศักยภาพของบุคลากร ที่มงาน และองค์การอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา

การพัฒนาองค์การให้ก้าวไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นั้น นับว่าเป็นกลยุทธ์ในการบริหาร องค์การยุคใหม่ที่เน้นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความตื่นตัวกับสังคมโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่มีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมา พร้อมทั้งจะมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ก่อให้เกิดความรู้และความเชี่ยวชาญ ที่มีศักยภาพต่อการปฏิบัติงาน Senge (1990) ได้กล่าวว่า จิตวิญญาณขององค์การแห่งการเรียนรู้คือ องค์การ เรียนรู้ผ่านกลุ่มบุคคลที่เรียนรู้ โดยการ เรียนรู้ของแต่ละคนไม่ได้เป็นหลักประกันว่าเกิดการเรียนรู้ในองค์การขึ้น แต่การเรียนรู้ของแต่ละองค์การจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลมีการเรียนรู้เท่านั้นด้วย เหตุนี้นักวิชาการในสายการจัดการองค์การ องค์การจะต้องพัฒนา ศักยภาพโดยการเรียนรู้ที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ขณะที่สิ่งแวดล้อมด้านการแข่งขันซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น การ เรียนรู้และการกระทำ จะต้องเติบโตควบคู่หรือล้ำหน้าคู่แข่ง ต้องมีการจัดการทรัพยากรบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการ สร้างความเชื่อ การทำทนาย และต้องยอมรับว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความจำเป็น พัชรกันย์

เมธาอีครเกียรติ (2561) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ องค์การแห่งการเรียนรู้ว่า ผู้บริหารในปัจจุบันกำลังเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในอัตราที่รวดเร็ว นวัตกรรมที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในเรื่องของสารสนเทศและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับโลกาภิวัตน์ของตลาด ซึ่งทำให้เกิดความสับสนวุ่นวาย ผลที่เกิดขึ้นคือหลักการและแนวทางการบริหารในอดีต ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในโลกรปัจจุบันได้ องค์การที่จะประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 จะต้องสามารถที่จะเรียนรู้และตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว โดยองค์การลักษณะนี้จะมีผู้บริหารซึ่งมีภูมิปัญญาที่ฉลาดในการเปลี่ยนแปลงที่ทำหลายอย่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบริหารจัดการฐานแห่งความรู้ (Knowledge Base) สำหรับองค์การได้ รวมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ต้องการได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ องค์การลักษณะนี้จะต้องมีการที่จะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organizations)

จากความสำคัญดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ (Society for Organization Learning: SOL) มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ เพื่อการศึกษาวิจัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทั้งในระดับบุคคลและทีม และเพื่อสร้างชุมชนของการปฏิบัติ (Community of Practice) และองค์การต้องเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นและรวดเร็วกว่าเดิม โดยอาศัยความเข้าใจ แนวทางการพัฒนาไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) พลวัตแห่งการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์การ 3) การให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากร 4) การจัดการความรู้ 5) การเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นแนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้ ในเชิงระบบย่อยที่สัมพันธ์กันทั้ง 5 ระบบ คือ 1) การเรียนรู้ 2) องค์การ 3) คน 4) ความรู้ และ 5) เทคโนโลยี ในองค์การแห่งการเรียนรู้ ต้องเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอของบุคคล เป็นรากฐานสำคัญในการขยายขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขัน การพัฒนา และการตัดสินใจของบุคคลและองค์การอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากที่ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ สามารถสรุปแนวคิดและได้ทำการสังเคราะห์ปัจจัยการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ทำให้ได้ตัวแปรที่ใหม่ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยจำนวนทั้งสิ้น 5 ปัจจัย ดังแสดงการสังเคราะห์ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัย การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ที่	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	ชื่อผู้วิจัย											
		Senge (1990)	Pedler (1991)	Garvin (1993)	Marquardt, 1996	พัชรกัญญ์ เมธาอัครเกียรติ	นครินทร์ จับจิตต์(2562)	ไชยสิทธิ์ ปิยะมาตย์ (2556)	สายฝน พิทักษ์(2558)	เลิศพงษ์ ไปนาน (2555)	ศิริภรณ์ จำปาทอง (2559)	บดินทร์ พองใหญ่ (2558)	รวม
1.	ความรู้รอบรู้แห่งตน	√				√		√	√	√	√	√	6
2.	แบบแผนความคิดอ่าน	√				√		√	√	√	√		5
3.	วิสัยทัศน์ร่วมกัน	√				√		√	√	√	√		5
4.	การเรียนรู้ของทีม	√			√	√		√	√	√	√		5
5.	การคิดอย่างเป็นระบบ	√				√		√	√	√	√		5
6.	การจัดการความรู้				√	√	√					√	3
7.	การใช้เทคโนโลยี				√	√	√					√	3
8.	พลวัตแห่งการเรียนรู้						√					√	2
9.	การปรับเปลี่ยนองค์การ						√					√	2
10.	การให้อำนาจและการสร้างความสามารถให้กับบุคลากร				√		√						2
11.	ด้านกลยุทธ์		√										1
12.	การมองภายในองค์การ		√										1
13.	โครงสร้างองค์การ		√		√								2
14.	การมองภายนอกองค์การ		√										1
15.	โอกาสในการเรียนรู้		√										1
16.	ทักษะในการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ			√									1
17.	การทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ			√									1
18.	การเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต			√									1
19.	การเรียนรู้จากผู้อื่น			√									1
20.	การถ่ายทอดความรู้			√									1

จากการสังเคราะห์ข้างต้นพบว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีประเด็นที่น่าสนใจและมีความสอดคล้องกันอยู่หลายประเด็น ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอาปัจจัยการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีผู้ศึกษามากกว่า 4 ท่าน เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรตามพบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิดอ่าน 3) วิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้ของทีม 5) การคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้วิจัยนำปัจจัยการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 5 ปัจจัย มาศึกษาเพื่อกำหนดความหมายในการนำไปสู่การนิยามเชิงปฏิบัติการของแต่ละปัจจัย

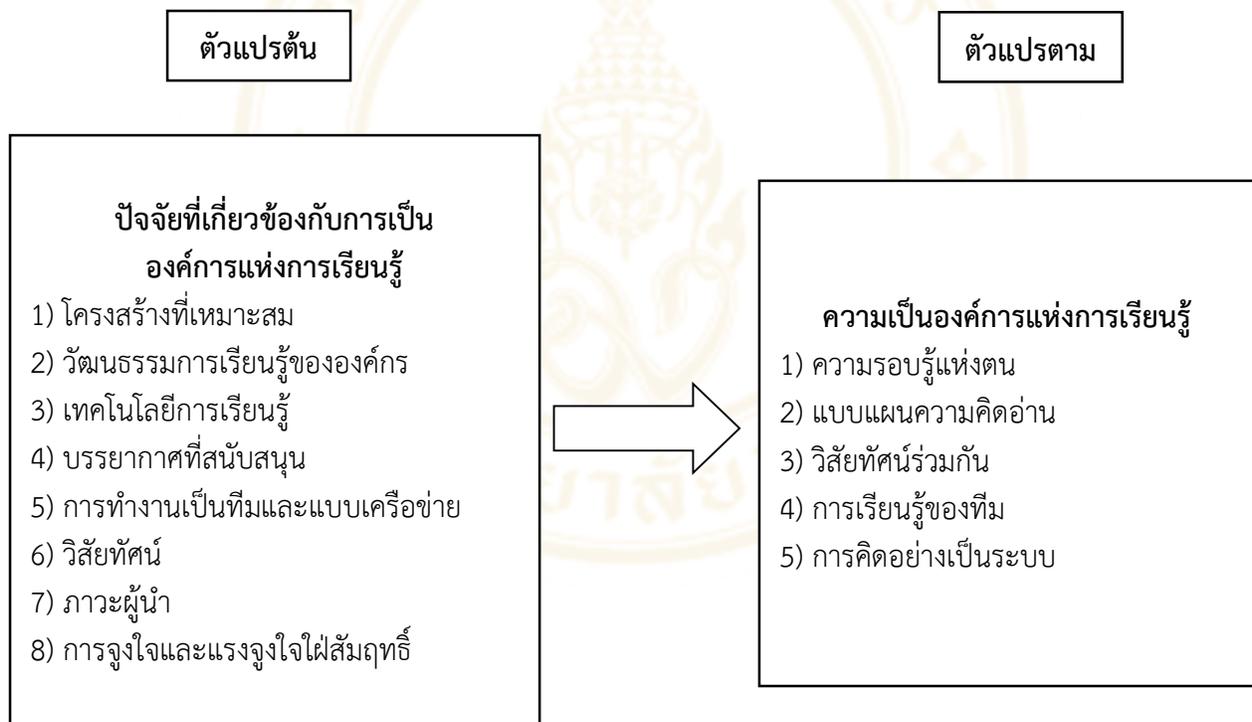
จากที่ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ สามารถสรุปแนวคิดข้างต้น และได้ทำการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ทำให้ได้ตัวแปรที่ใหม่ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยจำนวนทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังแสดงการสังเคราะห์ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์งานวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	ชื่อผู้วิจัย							
		พัชรกัญญ์ เมธาอักษรเกียรติ(2561)	นรินทร์ จัปจิตต์(2562)	ไชยสิทธิ์ ปิยามาศย์ (2556)	สายฝน พิทักษ์(2558)	เลิศพงศ์ ไปนาน(2555)	ศิริภรณ์ จำปาทอง (2559)	บดินทร์ พองใหญ่ (2558)	รวม
1	เทคโนโลยีการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓	✓	✓	6
2	บรรยากาศที่สนับสนุน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6
3	วิสัยทัศน์	✓	✓		✓	✓	✓	✓	5
4	โครงสร้างที่เหมาะสม	✓	✓			✓	✓	✓	5
5	ภาวะผู้นำ		✓	✓		✓		✓	5
6	การทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย	✓	✓			✓		✓	4
7	วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ	✓			✓	✓		✓	4
8	การจูงใจ/แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์				✓	✓	✓	✓	4
9	การเพิ่มอำนาจและความรับผิดชอบในงาน	✓		✓					2
10	การวิเคราะห์ภาพแวดล้อม	✓							1
11	การสร้างและถ่ายโอนความรู้	✓							1
12	การมุ่งเน้นคุณภาพ	✓							1
13	กลยุทธ์	✓	✓						2
14	การบริหารจัดการความรู้		✓					✓	3
15	การพัฒนาบุคลากร		✓			✓		✓	3
16	การมีส่วนร่วมในการบริหาร		✓			✓			2
17	การติดต่อสื่อสาร		✓						1

จากการสังเคราะห์ข้างต้นพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีประเด็นที่น่าสนใจและมีความสอดคล้องกันอยู่หลายประเด็น ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีผู้ศึกษามากกว่า 4 ท่าน เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรอิสระ พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ดังนี้ 1) โครงสร้างที่เหมาะสม 2) วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร 3) เทคโนโลยีการเรียนรู้ 4) บรรยากาศที่สนับสนุน 5) การทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย 6) วิสัยทัศน์ 7) ภาวะผู้นำ และ 8) การจูงใจ/แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งผู้วิจัยนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 8 ปัจจัย มาศึกษาเพื่อกำหนดความหมายในการนำไปสู่การนิยามเชิงปฏิบัติการของแต่ละปัจจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จึงนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตแพร่ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 16 แห่ง รวมทั้งสิ้น 702 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 250 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา และการสุ่มอย่างง่าย

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน แบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (สุภมาส อังคุโชติ และชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2562) มีรายละเอียดของแบบสอบถามในแต่ละตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็น แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 37 ข้อ ค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 และมีค่าความตรงเท่ากับ .87 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ ค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 โดยมีค่าความเที่ยงของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .84, .93, .85, .88, .91, .89, .89, .87 และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .96

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนจากระบบออนไลน์ Google Form จำนวนทั้งสิ้น 250 ฉบับ จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)
- 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

6. ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

6.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ซึ่งประกอบด้วย 1) โครงสร้างที่เหมาะสม 2) วัฒนธรรมการ

เรียนรู้ขององค์การ 3) เทคโนโลยีการเรียนรู้ 4) บรรยากาศที่สนับสนุน 5) การทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย 6) วิสัยทัศน์ 7) ภาวะผู้นำ และ 8) การตั้งใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปรากฏตามรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	M	SD	แปลผล
1. ด้านโครงสร้างที่เหมาะสม	4.37	0.47	มาก
2. ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ	4.37	0.63	มาก
3. ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้	4.41	0.52	มาก
4. ด้านบรรยากาศที่สนับสนุน	4.26	0.62	มาก
5. ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย	4.40	0.53	มาก
6. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.38	0.50	มาก
7. ด้านภาวะผู้นำ	4.25	0.61	มาก
8. ด้านการตั้งใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.44	0.47	มาก
เฉลี่ย	4.36	0.46	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.36, SD = 0.46$) พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ด้านการตั้งใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($M = 4.44, SD = 0.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ด้านภาวะผู้นำ ($M = 4.25, SD = 0.61$)

6.2 สภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ซึ่งประกอบด้วย 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิดอ่าน 3) วิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้ของทีม และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ ปรากฏตามรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล
1. ด้านความรู้แห่งตน	4.49	0.53	มาก
2. ด้านแบบแผนความคิดอ่าน	4.42	0.49	มาก
3. ด้านวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.47	0.55	มาก
4. ด้านการเรียนรู้ของทีม	4.54	0.60	มากที่สุด
5. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	4.52	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.49	0.44	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.49$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ของทีม ($M = 4.54$, $SD = 0.60$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ด้านแบบแผนความคิดอ่าน ($M = 4.42$, $SD = 0.49$)

6.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ปรากฏตามรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r) ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวม

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_{total}
X_1	0.583**	0.609**	0.538**	0.550**	0.402**	0.652**
X_2	0.617**	0.687**	0.653**	0.663**	0.633**	0.791**
X_3	0.688**	0.597**	0.611**	0.644**	0.316**	0.697**
X_4	0.673**	0.379**	0.394**	0.726**	0.405**	0.635**
X_5	0.655**	0.620**	0.678**	0.716**	0.594**	0.796**
X_6	0.638**	0.600**	0.689**	0.721**	0.604**	0.795**
X_7	0.613**	0.500**	0.556**	0.734**	0.642**	0.746**
X_8	0.688**	0.507**	0.242**	0.544**	0.320**	0.560**
X_{total}	0.763**	0.664**	0.649**	0.791**	0.588**	0.844**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (X_{total}) กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y_{total}) ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.844$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6.4 สมการพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

สมการพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีนำเข้าตัวแปรทั้งหมด โดยภาพรวม

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β	t	P-value
ค่าคงที่ (Constant)	1.092	0.136		8.013	0.000
ด้านโครงสร้างที่เหมาะสม (X_1)	-0.319	0.053	-0.341	-6.027	0.000
ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ (X_2)	0.351	0.035	0.500	10.148	0.000
ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ (X_3)	0.211	0.040	0.250	5.277	0.000
ด้านบรรยากาศที่สนับสนุน (X_4)	-0.154	0.036	-0.215	-4.275	0.000
ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย (X_5)	0.125	0.059	0.150	2.110	0.036
ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (X_6)	0.174	0.053	0.197	3.267	0.001
ด้านภาวะผู้นำ (X_7)	0.279	0.031	0.384	8.972	0.000
ด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_8)	0.107	0.037	0.113	2.886	0.004
R = 0.915 R ² = 0.837 F = 155.034**					

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, b = Unstandardized regression coefficient, β = Standardized regression coefficient และ S.E. = Standardized Error

จากตารางที่ 6 พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ด้านโครงสร้างที่เหมาะสม (X_1) ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ (X_2) ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ (X_3) ด้านบรรยากาศที่สนับสนุน (X_4) ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย (X_5) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (X_6) ด้านภาวะผู้นำ (X_7) และด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_8) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ -0.319, 0.351, 0.211, -0.154, 0.125, 0.174, 0.279 และ 0.107 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ -0.341, 0.500, 0.250, -0.215, 0.150, 0.197, 0.384 และ 0.113 ตามลำดับ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.915 และ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.837 หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ได้ร้อยละ 83.70 แสดงว่า ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ (X_2) ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ (X_3) ด้านบรรยากาศที่สนับสนุน (X_4) ด้านการทำงานเป็นทีม

และแบบเครือข่าย (X_5) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (X_6) ด้านภาวะผู้นำ (X_7) และด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_8) ส่งผลต่อ ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y_{total}) ($F = 155.034$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$z' = 0.500Z_2 + 0.250Z_3 - 0.215Z_4 + 0.150Z_5 + 0.197Z_6 + 0.384Z_7 + 0.113Z_8$$

7. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

7.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในการอภิปรายผลการศึกษาผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกโดยเรียงตามลำดับได้ ดังนี้ 1) ด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคลากรภายในสถานศึกษามีความคุ้นเคยเป็นมิตร และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีความรักและผูกพัน ร่วมมือร่วมใจกัน ทำงาน และให้ความช่วยเหลือกันด้วยความจริงใจ สอดคล้องกับ นครินทร์ จับจิตต์ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการจูงใจ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่งผลต่อการ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำการ ประเมินวิทยฐานะหรือสอบเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทุกระดับ ให้ก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ผู้บริหาร ได้มอบหมายงานที่ทำทนายตรงตามความสามารถและปฏิบัติได้ให้บุคลากร ผู้บริหารยกย่องชมเชย บุคลากรให้เป็นบุคคลตัวอย่างของสถานศึกษา ผู้บริหารชมเชยครูว่ามีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพ งานวิชาการของสถานศึกษา 2) ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางที่ทำให้ครูเข้าถึงความรู้ ทั้งการค้นหาความรู้ มีการใช้ในการปฏิบัติงาน สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายและสร้างฐานข้อมูลด้วยเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูในการเรียนรู้และทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ สถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ พัทธกันย์ เมธาอัครเกียรติ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เทคโนโลยีการเรียนรู้ คือ บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานและส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง และ 3) *ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย* พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ คณะทำงานของสถานศึกษาล้ำที่ จะเผชิญหน้าเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบและประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ เลิศพงศ์ โปนนาน (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่าการให้ความสำคัญกับครูและทีมงานมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน ครูและทีมงานต่างมีความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาตนเองหรือทีมให้มีศักยภาพเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และ ครูและทีมงาน สามารถแสวงหาวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเหตุผลนั้น ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

7.2 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
แพร่ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับ คือด้านการเรียนรู้ของทีมน ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านความรอบรู้แห่งตน และสามารถอภิปรายรายด้าน ดังนี้ 1) *ด้านการเรียนรู้ของทีม* พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ของทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความสามัคคีในการร่วมมือร่วมใจกัน ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถสอนงานซึ่งกันและกันได้ ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) *ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ* โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดทันกับสถานการณ์ สามารถสร้างกรอบความคิดในการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบันได้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถ

เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ โดยมองเห็นภาพความสัมพันธ์กันเป็นระบบได้อย่างเข้าใจ และผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถมองเห็นระบบย่อย เพื่อนำไปวางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนนั้นได้ และด้านความรอบรู้แห่งตน พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 3) ด้านความรอบรู้แห่งตน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ฝึกฝนปฏิบัติของครูและบุคลากรเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างนวัตกรรมได้

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ซึ่งภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ จากการศึกษาพบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และนวัตกรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้ ARM Model ของ วสันต์ สุทธาวาส และ ธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ซึ่งประกอบด้วยการมุ่งเน้นการ เรียนรู้ในระดับบุคคล ได้แก่ คุณลักษณะของนวัตกรรมทางการศึกษา (Attributes of Educational Innovator) รวมถึงการมุ่งเน้นการเรียนรู้ในระดับองค์การ ได้แก่ ระบบเสริมสร้าง (Reinforcement System) และการจัดการ เพื่อความยั่งยืนเชิงนวัตกรรม (Management for Innovative Sustainability) ทั้งนี้ ในด้านวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) เป็นด้านที่มีระดับต่ำที่สุดของความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริธัญญา สระ (2557) ที่พบว่าความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 5 อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยด้านการตัดสินใจร่วมและวิสัยทัศน์ร่วม อยู่ในปัจจัยลำดับท้าย ๆ เช่นกัน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ประการหนึ่งได้ว่า หน่วยงานภาครัฐด้านการศึกษา ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ของ องค์การในภาพรวมเท่าที่ควร โดยจะเน้นไปที่ความพร้อมระดับบุคคลหรือกลุ่มงานมากกว่าระดับองค์การ

7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (X_{total}) กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y_{total}) ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.844$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษารายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ใน

ระดับปานกลางจนถึงระดับสูงมาก สอดคล้องกับ พัชรกัญย์ เมธาอัครเกียรติ (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับตัวแปรอิสระ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 11 ตัวแปร โดยใช้การคัดเลือกแบบขั้นตอนเข้าสู่สมการที่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตัวแปรกลุ่มนี้มีความสัมพันธ์กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 69.3 ($R^2 = 0.693$) และยังสอดคล้องกับ บดินทร์ พองใหญ่ (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์ เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจูงใจ ด้านบรรยากาศองค์การ ด้านวัฒนธรรมองค์การ และด้านการบริหารจัดการตามลำดับ โดยปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่วิสัยทัศน์ ($r = 0.735$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($r = 0.703$) ด้านภาวะผู้นำ ($r = 0.691$) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ($r = 0.683$) ด้านการจูงใจ ($r = 0.669$) ด้านบรรยากาศองค์การ ($r = 0.649$) ด้านวัฒนธรรมองค์การ ($r = 0.643$) และด้านการบริหารจัดการ ($r = 0.272$)

7.4 การสร้างสมการพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ได้ร้อยละ 83.70 แสดงว่า ด้านโครงสร้างที่เหมาะสม (X_1) ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ (X_2) ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ (X_3) ด้านบรรยากาศที่สนับสนุน (X_4) ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย (X_5) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (X_6) ด้านภาวะผู้นำ (X_7) และด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_8) ส่งผลต่อ ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y_{total}) ($F = 155.034$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z' = 0.500Z_2 + 0.250Z_3 - 0.215Z_4 + 0.150Z_5 + 0.197Z_6 + 0.384Z_7 + 0.113Z_8$$

จากสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานพบว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (X_2) ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ (X_3) ด้านบรรยากาศที่สนับสนุน (X_4) ด้านการทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย (X_5) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (X_6) ด้านภาวะผู้นำ (X_7) และด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_8) ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุรุมีการทำงานเป็นทีมช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสอนงานซึ่งกันและกัน สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางที่ทำให้ครูเข้าถึงความรู้ ทั้งการค้นหาคำความรู้ มีการใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ สถานศึกษาแสดงให้เห็นคุณครูทราบถึงความต้องการที่จะให้สถานศึกษาแห่งนี้เป็นอย่างใดในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ บุคลากรภายในสถานศึกษามีความคุ้นเคยเป็นมิตร และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการจูงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในประเด็นสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาควรนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา เสริมสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้

8.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ ในประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดความไว้วางใจในการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นส่งเสริมด้านภาวะผู้นำให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา เสริมสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้

8.1.3 การวิจัยครั้งนี้ตัวแปรที่สามารถทำนายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ตัวแปรที่ทำนายสูงสุด คือ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร ดังนั้น สถานศึกษาควรเน้นการดำเนินกิจกรรมที่คุรุมีการทำงานเป็นทีมช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสอนงานซึ่งกันและกัน สถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยให้บุคลากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และมีการสนับสนุนให้แสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ก้าวทันความต้องการในอนาคตของสถานศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาการสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

8.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยศึกษาในรูปของกรณีศึกษาในสถานศึกษา ใดสถานศึกษาหนึ่ง หรือขนาดสถานศึกษา ใดขนาดสถานศึกษาหนึ่ง

8.2.3 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา 8 ด้าน และนำแนวคิดการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แนวคิดของ Senge (1990) 5 ด้าน มาศึกษาวิจัยเท่านั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้สนใจอาจนำแนวคิดการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของนักวิชาการอื่น ๆ มาศึกษาวิจัย เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่หลากหลายยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ขวัญรุ่ง อยู่ใจเย็น. (2556). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- เขตอรรถ จันทรสระแก้ว. (2560). *รูปแบบการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบริษัทฟูจีสี เท็น (ประเทศไทย) จำกัด*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 9(2)-253-260.
- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2559). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)*. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- เฉลิมฤทธิ์ สาระกุล และ สุรางค์ เทพศิริ. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สังกัด สำนักงานเขตสระบุรี*. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
<http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/2330>
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2562). *การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ใน การวิจัยการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไชยสิทธิ์ ปิยะมาตย์. (2556). ปัจจัยภายนอกองค์การที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ โรงเรียนเหล่าสาย วิทยาการของกองทัพบก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ดวงนภา เสมทับ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัด ฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์.

นครินทร์ จัปจิตต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

บดีนทร์ พองใหญ่. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

เปรมศิริ เนื้อเย็น. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

พงศกร เอี่ยมสอาด และคนอื่น ๆ. (2559). ปัจจัยความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กรที่มีอิทธิพล ต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. วารสารการ จัดการสมัยใหม่, 14(1), 130-142.

พัชรกัญญ์ เมธาอัครเกียรติ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11(1), 1944-1960.

รุสนานี ยาโม. (2556). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษาในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เลิศพงศ์ ไปนาน. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วสันต์ สุทธาวาศ และ ชีระวัฒน์ จันทิก. (2559). วิธีพัฒนาศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา. *Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(1), 748-767.
- ศิริัญญา สระ. (2557). ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5. รายงานสืบเนื่องจากการ ประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceeding). เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15. หน้า 1367-1378.
- ศิริภรณ์ จำปาทอง. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา เขต 2. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สายฝน พิทักษ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุภมาส อังศุโชติ และชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2562). การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยและการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Hoy, W., & Miskel, C. (2001). *Educational administration: Theory, research and practice* (6th ed.). McGraw-Hill.
- Marquardt, M. J. (2002). *Building the learning organization: A system approach to quantum improvement and global success*. McGraw-Hill.
- Marquardt, M. J., & Reynold, A. (1994). *The global learning organization*. IRWIN.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company*. Oxford University Press.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.
- Yamane, T. (1973). *Statistics, An introductory analysis*. Harper and Row.